Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar L-agrikoltura f'żoni peri-urbani

Fis-17 ta' Lulju 2003, il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew iddeċieda li jħejji opinjoni fuq inizjattiva tiegħu stess skond ir-Regola 29(2) tar-Regoli tal-Proċedura tiegħu dwar L-agrikoltura f'żoni peri-urbani.

It-Taqsima għall-Agrikoltura, l-Iżvilupp Rurali u l-Ambjent, li kienet responsabbli biex tipprepara x-xogħol tal-Kumitat dwar is-suġġett adottat l-opinjoni tagħha fis-6 ta' Lulju 2004. Ir-rapporteur kien **is-Sur Caball i Subirana**.

Fis-Sessjoni plenarja Nru 411 (laqgħa tal-15 u s-16 ta' Settembru), il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew addotta din l-opinjoni b' 132 vot favur u tliet astensjonijiet.

1. **Daħla**

1.1 *Attività produttiva kondizzjonata mill-ambjent urban*

1.1.1 Iż-żoni peri-urbani ġew dikussi f'diversi *fora* Ewropej, inkluż il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew. Dan huwa fenomenu li qed jikber u li jaffettwa ħafna muniċipalitajiet fl-UE bħala konsegwenza ta' żvilupp urban, industrijali u terzjarju u t-tixrid tal-komunikazzjoni u l-infrastrutturi tat-trasport, li qed jibilgħu raba' ewlenija u jiġġeneraw numru dejjem akbar ta' żoni agrikoli marġinali u mhux kompetittivi.

1.1.2 L-attività agrikola f'żoni peri-urbani hija kondizzjonata mill-ambjent urban fejn tiġi pprattikata, fis-sens li dan ta' l-aħħar għandu effetti negattivi fuq ta' l-ewwel, u jillimita l-possibilità ekonomika tagħha. Dawn l-effetti negattivi huma l-kawża primarja ta' degradazzjoni ambjentali fiż-żona u għandhom effett detrimentali fuq ir-relazzjoni soċjali bejn il-bliet u l-kampanja. Skond kif jiġi indirizzat u solvut, dan in-nuqqas ta' qbil bejn il-belt u l-kampanja jista' jqiegħed f' periklu serju l-għajxien ta' l-attività agrikoli stess.

1.1.3 Minbarra l-problemi tradizzjonali li jsibu ż-żoni agrikoli peri-urbani, inħolqot problema oħra aktar reċenti, li hija l-ħarsien ta' żoni ħielsa qrib il-bliet, iżda mingħajr attività agrikola Din il-problema l-ġdida bażikament tqum mill-idea li dawn iż-żoni għandhom ikunu xi kwalità ta' "*theme park*", bir-riżultat li kollox huwa artifiċjali, maħruġ mill-kuntest tiegħu u impersonali. Il-kriterji estetiċi taħt din l-idea huma bażati, bi żball, fuq regolamenti dwar il-ħarsien tal-biodiversità jew idea tal-kampanja li tipprova timmarġinalizża jew tirromantiċizża l-attività agrikola.

1.1.4 Il-Politika Komuni dwar l-Agrikoltura ta' l-UE (PAK) tenfasizża l-ħtieġa biex l-irziezet jiddiversifikaw billi jesploraw l-attivitajiet li jiġġeneraw dħul ġdid għall-bdiewa. Għandu jiġi enfasiżżat illi mingħajr l-agrikoltura m'hemm l-ebda pajsaġġ agrikolu, jiġifieri pajsaġġ kkaratterizzat minn għelieqi mimlijin produzzjoni, annimali, ħaxix u, fuq kollox, bdiewa.

1.1.5 Dawn il-fatturi kollha (pressjoni mill-ambjent urban, l-idea ta' l-agrikoltura mingħajr il-bdiewa, ir-riforma tal-PAK) joħolqu problemi serji għall-kontinwità u l-istabbilità ta' l-agrikoltura peri-urbana. (Dawn il-problemi huma ħafna aktar evidenti hawn milli f'żoni agroklimatiċi simili oħrajn, li jfisser li hemm riskju ogħla li l-attività agrikola tisparixxi.)

1.1.6 Minbarra t-telf ta' art siewja, il-biedja f'xi Stati Membri tbati minn nuqqas ta' leġislazzjoni xierqa biex tirregola s-suq ta' l-art u l-kiri ta' l-irziezet. Mingħajr suq fir-raba', huwa itqal għaż-żgħażagħ li jibdew il-biedja u għad-daqs ta' l-irziezet biex jikber. Numru ta' proprjetarji ta' artijiet pubbliċi u privati qed jimblukkaw is-suq ta' l-art billi jirrifjutaw li jikru l-art lill-biedja professjonali. Din hija forma ta' spekulazzjoni li tqiegħed f'periklu serju l-futur ta' ħafna żoni agrikoli peri-urbani u għandha tiġi amministrata mill-iStati Membri permezz ta' leġislazzjoni preventiva speċifika.

1.1.7 Iż-żoni agrikoli, li huma affettwati mit-tibdiliet li saru fil-komunitajiet rurali fl-aħħar snin, huma karatterizzati minn xi valuri u rwoli, li jiddeterminaw jekk l-attivitajiet li jsiru fihom humiex xierqa jew le.

1.2 *Ħafna iktar minn sempliċement attività ekonomika*

1.2.1 Il-KESE, li għandu interess dirett li jiżgura li l-iżvilupp ekonomiku, ambjentali u soċjali tar-raba' fl-Ewropa jkun sostenibbli, jixtieq jippreċiża li r-rwol ambjentali, soċjali u ekonomiku li għandhom iż-żoni agrikoli huwa aktar importati f'żoni peri-urbani milli f'post ieħor. Dan huwa għaliex f'żoni peri-urbani l-art agrikola taġixxi bħala "pulmun" aħdar għall-bliet ewlenin; dawn iż-żoni huma wkoll element essenzjali fl-ippjanar reġjunali għax irażżnu t-tkabbir mingħajr limitu tal-bliet, jiffurmaw il-pajsaġġ u jagħtu wiċċ uman ta' l-ambjent urban. Madankollu r-rwol ekonomiku ta' dawn iż-żoni – essenzjali għall-ħarsien u l-prospetti futuri ta' l-art agrikoli – qiegħed jonqos minħabba l-pressjoni urbana u n-nuqqas ta' importanza li tingħata fil-biedja fin-nisġa ekonomika taż-żoni peri-urbani.

1.2.2 Skond l-ewwel prinċipju tal-konferenza ta' Salzburg, m'hemmx biedja mingħajr kampanja ħajja, u m'hemmx kampanja ħajja mingħajr l-agrikoltura ([1]). Il-KESE jixtieq jenfasiżża li l-protagonisti vera taż-żoni agrikoli peri-urbani huma, u tassew għandhom ikunu, essenzjalment bdiewa professjonali *full-time*, filwaqt li jagħraf ukoll ir-rwol importanti li għandhom il-bdiewa *part-time* f'ħafna żoni peri-urbani.

([1]) Litteralment, "Kampanja ħajja hija essenzjali għall-biedja, bħalma l-attività agrikulturali hija essenzjali għal **kampanja ħajja.**" – Konklużjonijiet tat-tieni konferenza Ewropea dwar l-iżvilupp tar-raba' f'Salzburg, 12-14 ta' Novembru 2003 – MEMO/03/236.

1.3 *Limiti u opportunitajiet: l-agrikoltura f'żoni eteroġeni u li dejjem jinbidlu*

1.3.1 Il-KESE huwa konxju li mhuwiex faċli li tintlaħaq definizzjoni unanima ta' żoni peri-urbani minħabba li huma estremanent differenti u jinbidlu l-ħin kollu. Dawn iż-żoni huma essenzjalment il-konnessjoni bejn iż-żoni strettament rurali u d-dinja urbana; huma jippreservaw il-karatteristiċi fundamentali ta' l-ewwel filwaqt li jintegraw xi aspetti tat-tieni.

1.3.2 Il-karatteristika komuni taż-żoni peri-urbani hija l-fraġilità territorjali, ambjentali u soċjali tagħhom u l-fatt li jinsabu fil-periferiji tal-bliet. Hija l-biedja professjonali pprattikata f' dawn iż-żoni li hija magħrufa bħala "agrikoltura peri-urbana". Din il-biedja professjonali teżisti konġuntament ma' attivitajiet oħrajn konnessi mat-trobbija tal-pjanti għal skopijiet rikreazzjonali, terapewtiċi, edukazzjonali u oħrajn jew għall-iskop tal-holqien u ż-żamma tal-pajsaġġi (ġardinara tal-pajsaġġi, ġardinara, eċċ). Dawn l-attivitajiet huma speċjalment importanti f'xi reġjunijiet ta' l-iStati Membri

1.3.3 Iż-żoni peri-urbani huma żoni rurali li jiffaċċjaw limitazzjonijiet speċifiċi u karatteristiċi li jifirduhom minn żoni rurali oħrajn, u li l-għajxien tagħhom hija mhedda b' mod serju.

1.3.4 Fl-istess ħin, l-agrikoltura peri-urbana spiss tippreżenta karatteristiċi uniċi li għandhom jiġu esplojtati għal kollox, eż l-opportunitajiet provduti mill-prossimità tagħhom għas-swieq tal-konsumaturi, l-għarfien dejjem akbar tal-konsumatur dwar kwistjonijiet bħall-kwalità u s-sigurtà ta' l-ikel, u t-talba soċjali għall-attivitajiet ġodda (divertiment, taħriġ, edukazzjoni ambjentali, ekoturiżmu, eċċ.). Dawn l-attivitajiet komplementari ġodda jistgħu jgħinu jxerrdu r-riskju ta' l-imprendituri u jżidu d-dħul agrikolu.

1.3.5 L-Artikolu 20 tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru. 1257/1999 dwar l-appoġġ għall-iżvilupp tar-raba' mill-Fond Ewropew għall-Gwida u l-Garanzija Agrikola (EAGGF) jistipola li "Iż-żoni inqas favoriti jistgħu jinkludu żoni oħrajn affettwati minn żvantaġġi speċifiċi, fejn il-biedja għandha tkompli, fejn meħtieġ u skond xi kundizzjonijiet, sabiex l-ambjent jiġi kkonservat u mtejjeb, tinżamm il-kampanja u jiġi ppreservat il-potenzjal tat-turiżmu fiż-żona jew sabiex tiġi mħarsa l-kosta", li jirrinforza l-opinjoni tal-KESE imtennija spiss li ż-żoni agrikoli periurbani jikkostitwixxu "żoni affettwati minn żvantaġġi speċifiċi".

1.3.6 L-Aġenda 2000 u l-analiżi reċenti tal-PAK f' nofs it-terminu tagħha ta impetu ikbar għal dawn il-linji-gwida.

1.3.7 Il-preambolu tal-Konklużjonijiet tal-Konferenza ta' Salzburg jenfasiżża "l-ħtieġa li l-bdiewa Ewropej jiġu megħjuna jieħdu r-rwol tagħhom b'ħafna funzjonijiet bħala kustodi tal-kampanja u produtturi orjentati lejn is-suq fl-UE kollha" [2]. Din kienet riflessa f'Opinjoni fuq inizjattiva tal-KESE stess (rapporteur: **Is-Sur Bros**) dwar it-tieni pilastru tal-PAK: ħarsa 'il quddiem bidla fil-politika għall-iżvilupp f'żoni rurali (segwitu għal konferenza ta' Salzburg). [3]

2. Għanijiet għall-konservazzjoni u l-iżvilupp ta' l-agrikoltura peri-urbana

2.1 Fil-perspettiva tal-KESE, l-agrikoltura peri-urbana mingħajr dubju tiffaċċja limitazzjonijiet speċifiċi li joriġinaw direttament mill-karatteristiċi li jistgħu jiġu identifikati u definiti b'mod faċli. Għalhekk għandhom jiġu introdotti miżuri speċifiċi għall-konservazzjoni, l-ippjanar u l-amministrazzjoni ta' żoni peri-urbani bl-attività agrikola. Biex jikseb dan, il-KESE jipproponi li l-mekkaniżmi u l-istrumenti għall-konservazzjoni u l-iżvilupp taż-żoni agrikoli peri-urbani għandhom jiġu promossi.

2.2 *L-Ewwel Għan: Għarfien soċjali, politiku u amministrattiv li żżoni peri-urbani b'attività agrikola qiegħdin jiffaċċjaw limitazzjonijiet speċifiċi*

2.2.1 Tisħiħ tan-*network* attiv u b' saħħitu ta' "bliet intermedjarji"

2.2.1.1 Il-KESE jinnota li l-"metropolitanizzazzjoni" ta' l-Ewropa hija fenomenu dejjem akbar li jirriżulta f'żieda ta' bliet kbar u tnaqqis kostanti u irriversibbli ta' art fertili, l-akbar limitazzjoni taż-żoni peri-urbani, kif indikat f'Opinjoni fuq inizjattiva tal-Kumitat stess (rapporteur: **Is-Sur Van Iersel**) dwar iż-Żoni metropolitani Ewropej: implikazzjonijiet soċjo-ekonomiċi għall-futur ta' l-Ewropa. [4]

2.2.1.2 Dan it-tnaqqis fl-attività agrikola għandu riperkussjonijiet mhux biss għas-settur agrikolu iżda wkoll għall-manteniment ta' riżorsi naturali, il-ħarsien tal-kwalità tal-ħajja ta' dawk li jgħixu fil-bliet u amministrazzjoni bilanċjata ta' l-art.

2.2.1.3 Mill-perspettiva ta' Ewropa bilanċjata u sostenibbli, il-KESE jenfasiżża **l-ħtieġa li jissaħħaħ in-network attiv u b'saħħitu ta' "bliet intermedjarji",** definit mhux tant skond id-daqs demografiku tagħhom iżda skond ir-rwol tagħhom bħala medjatur bejn żoni rurali u urbani fil-qasam ta' l-influenza tagħhom.

2.2.1.4 *Network* ta' bliet bħal dan hu possibbli biss jekk ikun imdawwar b'żoni agrikoli u naturali, fil-qosor, żoni peri-urbani li jistgħu jaġixxu bħala żoni mewwieta bejn żoni mibnijin u bħala kurituri bejn żoni naturali, li jtejbu u jikkonsolidaw il-personalità tal-bliet, iħarsu d-diversità bioloġika u jagħmlu possibbli l-produzzjoni agrikola mingħajr telf.

2.2.2 Għarfien tar-rwol ta' l-agrikoltura fir-relazzjoni bejn il-belt u l-kampanja

2.2.2.1 Fil-perspettiva tal-KESE, l-ewwel strument essenzjali għandu jkun **għarfien soċjali, politiku u amministrattiv li dawn iż-żoni rurali/urbani (i.e. peri-urbani) bl-attività agrikola qed jiffaċċjaw diffikultajiet speċifiċi u għandhom rwol ewlieni fir-relazzjoni bejn il-belt u l-kampanja**.

(2) Ara nota 1.
(3) CESE 961/2004 – NAT/243
(4) CESE 968/2004 – ECO/120

2.2.2.2 L-għarfien ta' żoni agrikoli peri-urbani u l-attività agrikola pprattikata fihom hija kondizzjonali fuq (a) studju tal-problemi kemm iffaċċjati kif ukoll maħluqa minn dawn iż-żoni u (b) **analiżi sħiħa tal-valuri differenti** (ilma, pajsaġġi, biodiversità, arkitettura, sistema agrikola, eċċ.) **u tar-rwol ekonomiku, ambjentali u soċjali** li huma msejħa li kollhom b' riżultat ta' dawn il-valuri.

2.2.3 Inkattru l-informazzjoni biex jiżdied l-għarfien ta' dan il-valur

2.2.3.1 **Is-soċjetà għandha bżonn tifhem illi l-art hija għajn naturali limitat** u wirt komuni li hija diffiċli li tiġi rkuprata la darba tinqered. Għal din ir-raġuni, it-tkabbir urban ċentripetali ('l ġewwa) għandu jiġi mħeġġeġ permezz ta' programmi maħsuba biex jirrestawraw u jerġgħu jqajjmu żoni urbani degradati u żoni industrijali obsoleti, minħabba li dan irażżan it-telf ta' aktar art lill-kostruzzjoni, u permezz ta' leġislazzjoni speċifika biex tieqaf l-ispekulazzjoni fir-raba' fuq il-periferija ta' ħafna bliet Ewropej.

2.2.3.2 Biex jiġi żgurat li dawn iż-żoni jingħataw għarfien soċjali, politiku u amministrattiv fl-Ewropa kollha, il-KESE jipproponi illi għandha tingħata spinta lill-**azzjoni Ewropea f'żoni agrikoli peri-urbani** u l-attività agrikola pprattikata fihom. Tali azzjoni għandha tagħraf ukoll il-valuri u r-rwoli ta' tali żoni u tipprepara t-triq biex kull pajjiż jabbozza leġislazzjoni speċifika dwar il-protezzjoni u l-iżvilupp tagħhom, ibbażat fuq kriterji fundamentali komuni.

2.3 *It-tieni Għan: Prevenzjoni taż-żoni agrikoli peri-urbani milli jsiru parti mill-proċess urban permezz ta' ippjanar reġjonali, ippjanar urban u inizzjattivi muniċipali*

2.3.1 Il-KESE jemmen li biex jiġu mħarsa ż-żoni agrikoli peri-urbani mhuwiex biżżejjed illi l-politiċi u soċjetà in ġenerali sempliċement jitkellmu dwar l-idea li jiġu ppreservati dawn iż-żoni; huwa wkoll imperattiv li l-iStati Membri kollha **għandhom u japplikaw strumenti għall-amministrazzjoni ta' art agrikola peri-urbana** sabiex tiġi mrażżna l-ispekulazzjoni li tirriżulta fl-abbandun ta' din l-art.

2.3.2 Fil-perspettiva tal-KESE, għandhom jinħolqu strumenti għall-amministrazzjoni ta' l-art, li jkunu msejsa fuq dawn is-sitt kolonni:

a) **strumenti reġjonali u urbani ta' ippjanar** legali fuq livell Ewropew, nazzjonali u reġjonali u **strumenti ta' l-użu ta' l-art** li jagħtu konsiderazzjoni partikolari ta' żoni agrikoli peri-urbani u *policies* agrikoli u jagħmluha diffiċli li r-raba' tiġi kklassifikata mill-ġdid għal użu ieħor;

b) strumenti legali u trasparenti biex jirregolaw sitwazzjonijiet fejn il-proprjetarji ta' l-art privati jew pubbliċi **temporanjament jieqfu milli jużaw l-art**; il-bdiewa professjonali għandhom jiġu offruti l-opportunità li jikru din l-art għal skopijiet li jkabbru l-produzzjoni u/jew irabbu l-annimali, u b'hekk titjib il-produttività tar-razzett.

c) għandha tkun evitata tassazzjoni eċċessiva ta' l-art użata għall-agrikoltura f'dawn l-oqsma, li għandha tkun intaxxata fuq l-istess bażi ta' art industrijali u/jew residenzjali f'żoni urbani.

d) **inizzjattivi ġodda u aħjar fuq livell muniċipali** biex isaħħu il-prinċipju tas-sussidjarjetà (responsabbilità ta' awtoritajiet u politiċi lokali) fl-ippjanar muniċipali, fil-każijiet kollha bl-użu ta' kriterji supra-muniċipali bbażati fuq kooperazzjoni inter-muniċipali u l-koeżjoni territorjali;

e) **kriterji ġodda għall-provvediment tal-fondi muniċipali bħall-kunċett ta' "żoni agrikoli mħarsa"** fejn il-ħarsien ta' l-art agrikola tieħu preċedenza fuq l-okkupazzjoni urbana, u tagħmilha possibbli li titnaqqas id-dipendenza ta' fondi muniċipali minn taxxi fuq kriterji oħrajn;

f) l-introduzzjoni obbligatorja u li jorbtu legalment ta' "studji dwar l-impatt agrikolu" mill-amministrazzjoni rilevanti agrikola kull meta hija ippjanata l-azzjoni f'żona agrikola peri-urbana li tista' tinvolvi t-telf tar-raba'.

2.3.3 Fil-qosor, l-għan huwa li jintużaw l-ippjanar reġjonali, l-ippjanar urban, l-istrumenti dwar l-użu ta' l-art, il-provvediment ta' fondi muniċipali u studji dwar l-impatt agrikollu għall-ħarsien ta' żoni agrikoli peri-urbani mit-talba kostanti tal-belt għall-art (għat-tkabbir urban, żvilupp industrijali u terzjarju, u infrastrutturi tal-komunikazzjoni u ta' l-enerġija) u biex titrażżan id-degradazzjoni ta' l-art li tista' tintuża biex tiddiskredita u tiġġustifika l-fatt li jisparixxu ż- żoni agrikoli peri-urbani.

2.4 *It-tielet Għan: Jiġi żgurat l-iżvilupp dinamiku u sostenibbli ta' l-agrikoltura peri-urbana u ż-żoni fejn hija pprojbita*

2.4.1 Fil-perspettiva tal-KESE, l-iżvilupp dinamiku u sostenibbli ta' l-agrikoltura peri-urbana u ż-żoni fejn tiġi pprattikata jista' jiġi żgurat biss billi jiġu permessi **l-awtoritajiet li jkollhom rwol essenzjali, li jinkorpora l-elementi bħall-amministrazzjoni inter-muniċipali** kif ukoll l-ippjanar supra-muniċipali.

2.4.2 Għal dan l-iskop, iż-żoni peri-urbani jeħtieġu li jiltaqgħu u jistabbilixxu **organu li l-għan fundamentali tiegħu huwa mhux biess li jħares iżda wkoll illi jerġa jagħti l-ħajja liż-żoni agrikoli u l-attività kulturali** peremezz ta' pjanijiet supra-muniċipali għall-konservazzjoni, l-użu u l-amministrazzjoni ta' l-art.

2.4.3 L-involviment tal-bdiewa f'dan il-korp jiżgura li hija ***partnership* ġenwina,** li tippermettihom jippromwovi l-għanijiet tagħhom fost il-gruppi lokali (il-pubbliku ġenerali u l-politiċi) u imsieħba oħrajn interessati (universitajiet, ambjentalisti, eċċ) u jintlaħaq ftehim dwar kif għandhom jiġu amministrati l-ftehim agrikoli.

2.4.4 L-amministraturi taż-żoni peri-urbani għandu jkollhom mod konservattiv kif joqorbu lejn il-kwistjoni tal-valuri rappreżentati miż-żoni agrikoli peri-urbani, iżda mod progressiv kif joqorbu lejn il-proposti dwar kif għandu jiġi żviluppat ir-rwol ta' dawn iż-żoni, bl-adozzjoni ta' attitudni pożittiva, immaġinattiva u kreattiva. Għandhom ukoll jirregolaw l-użu ta' l-art b'mod stringenti f'dawn iż-żoni. Fil-qosor, għandhom jużaw kriterji ta' sostenibbilità.

2.4.5 Mod ibbażat fuq is-sussidjarjetà kif wieħed joqrob lejn l-amministrazzjoni taż- żoni agrikoli peri-urbani huwa essenzjali biex jhiġi assigurat illi l-awtoritajiet u l-bdiewa jintrabtu illi jħarsu u jiżiluppaw dawn iż-żoni, fi kliem ieħor **kuntratt għall-amministrazzjoni agrikola sostenibbli bejn l-amministrazzjoni pubblika u l-bdiewa**.

2.4.6 **L-amministrazzjoni għanda tkun bażata fuq "network ta' kooperazzjoni"** bejn dawk interessati fil-qasam pubbliku u privat li huma involuti fl-amministrazzjoni, u mmexxija minn **"organu parteċipatorju u maniġerjali"**. Dan għandu jiġbor l-għanijiet u l-interessi komuni u jistiga azzjonijiet speċifiċi mfassla għaż-żona partikolari u r-riżorsi nazzjonali tagħha (eż., promozzjoni tal-prodotti tagħha, l-użu ta' teknoloġiji informatiċi u ta' komunikazzjoni, l-inkoraġġiment ta' l-edukazzjoni ambjentali, il-preservazzjoni tal-kampanja, eċċ). Fil-qosor, organu li jwaqqaf il-kundizzjonijiet ġenerali, jissorvelja l-applikazzjoni tagħhom u jinkoraġġixxi l-miżuri biex jassisti u t-tisħiħ ta' żoni peri-urbani.

2.4.7 Hija kwistjoni li qieħed joqrob lejn il-kwistjoni kif propost fil-Konferenza ta' Salzburg, inklużi ż-żoni bl-agrikoltura peri-urbana, fejn ġie enfasiżżat illi *"Il-politika tal-futur għandha tqiegħed fiċ-ċentru l-appoġġ ta'; l-UE għar-raba' permezz ta'* partnerships *lokali tat-tip magħrufa bħala* bottom-up" [u] *"Għandha tingħata aktar responsabbilità għal* partnerships *ta' programmi biex jiddefinixxu u joħolqu strateġiji komprensivi bażati fuq għanijiet u riżultati definiti b' mod ċar"* (sitt u seba' prinċipji tal-Konklużjonijiet tal-Konferenza ta' Salzburg) ([5]).

2.4.8 Minbarra l- "kuntratti għal amministrazzjoni agrikola sostenibbli", għandha tingħata konsiderazzjoni wkoll għall-proġetti ta' l-amministrazzjoni supra-muniċipali li, minħabba l-karatteristiċi speċifiċi taż-żoni agrikoli (żoni rurali-urbani), għandhom jiġu ppreżentati bħala **proġetti "rurali-urbani"** bejn l-amministrazzjonijiet u l-organi tal-ġestjoni li jħarsu u jiġbru ż-żoni agrikoli u jiġġeneraw id-dħul bil-ħidma flimkien tal-bliet u tal-kampanja. Huwa imperattiv illi xi ftit mid-dħul derivat mill-benefiċċji mhux agrikoli ġġenerati miż-żoni agrikolu jmorru lura għand il-komunità tal-biedja.

2.4.9 Dawn il-"proġetti rurali-urbani" għandhom jiġu mħeġġa mill-organu parteċipatorju u maniġerjali għaż-żoni agrikoli peri-urbani u bażat fuq **kriterji minn diversi setturi,** inklużi prodotti li jirrispondu għat-talbiet tal-konsumatur, l-elementi ambjentali li jillimitaw l-impatt ta' attività produttiva fuq l-ambjent u joħolqu u jmantnu l-panorama, u elementi soċjali li jirrispondu għall-ħtiġiet urbani, bħall-użu taż-żoni agrikoli għal attivitajiet fuq barra u edukazzjonali.

2.4.10 Qabel ma l-organi maniġerjali għaż-żoni agrikoli peri-urbani jabbozzaw proġetti u kuntratti rurali-urban għall-amministrazzjoni agrikola, **il-partijiet involuti fl-amministrazzjoni ta' dawn iż-żoni** (i.e. l-awtoritajiet, partikolarment awtoritajiet lokali, u s-settur tal-biedja) għandhom l-ewwel jabbozzaw u japprovaw **ftehim istituzzjonali** dwar il-ħtieġa għal stil integrat ta' amministrazzjoni.

2.4.11 Din ir-rabta istituzzjonali mill-awtoritajiet lokali u supra-lokali tista' ssegwi serje ta' prinċipji ġenerali stabbiliti f'**"Karta dwar l-agrikoltura peri-urbana"**.

2.4.12 Biex din il-karta tiġi kkonsolidata aktar u biex tiġi msaħħa r-rabta reċiproka, jista' jiġi abbozzat u addottat ukoll **"pjan ta' amministrazzjoni u żvilupp sostenibbli"** li jistabbilixxi l-prinċipji, il-gwidi strateġiċi u l-miżuri speċifiċi sabiex jitħarsu l-valuri u jiġu żviluppati r-rwoli ta' żona agrikola peri-urbana speċifika.

3. Konklużjonijiet

3.1 Dawn il-proġetti rurali-urbani u d-dokumenti dwar ir-rabtiet reċiproċi għandhom jiġu bażati fuq il-kriterji stabbiliti minn **patt bejn il-belt u l-kampanja** operat mill-organi amministrattivi u bl-arranġamenti għall-promozzjoni tal-parteċipazzjoni tal-pubbliku ġenrerali u l-komunità tal-bdiewa. Dawn il-patti jeħgtieġu li jintlaħqu dawn l-għanijiet:

a) **L-ewwel għan: Għandu jkun hemm proġett ta' konservazzjoni u żvilupp territorjali** għal żoni bl-agrikoltura peri-urbana, Dawn il-proġetti għandhom ikunu bażati fuq pjanijiet reġjonali, lokali u ta' l-użu ta' l-art, u fuq leġislazzjoni speċifika li tirregola s-suq fir-raba'.

b) **It-tieni għan: L-art peri-urbana għandha tinżamm f' użu agrikolu** permezz ta' strumenti u mekkaniżmi li jiggarantixxu dan l-użu kontinwu, bit-tnaqqis sa fejn possibbli tal-pressjoni urbana u l-użu ta' l-art għal skopijiet mhux agrikoli u biex l-aċċess għar-raba' jiġi ffaċilitat.

c) **It-tielet għan:** Forma integrata ta' amministrazzjoni bażata fuq **korp maniġerjali** biex jippromwovi u jimmobilizża żoni ta' agrikoltura peri-urbana u jqajjem għarfien tal-valur tagħhom, Dan għandu wkoll jaċċerta żvilupp dinamiku u sostenibbli permezz ta' rabta biex tiġi amministrata l-art fuq bażi ta' **proġetti rurali-urbani** u relazzjoni kuntrattwali bejn l-awtoritajiet pubbliċi u l-bdiewa fil-forma ta' **kuntratt ta' amministrazzjoni agrikola sostenibbli**.

3.2 Biex jintlaħqu dawn l-għanijiet, huwa essenzjali dan li ġej:

a) **Sforzi biex in-nisa u ż-żgħażagħ jiġu mħeġġa jipparteċipaw attivament** fil-proġetti territorjali u l-kuntratti ta' l-amministrazzjoni agrikola, biex l-istatus ta' dawn iż-żoni fil-preżent u fil-futur jiġi mħares

([5]) Ara nota 1.

b) **Perċezzjoni pubblika** li l-biedja tista' tiggarantixxi s-sigurtà ta' l-ikel minħabba li ssegwi metodi ta' biedja tajbin għall-ambjent u soċjalment responsabbli.

c) **Għarfien ta' l-importanza ta' l-ilaa fil-konsolidazzjoni taż-żoni agrikoli peri-urbani.** Hija meħtieġa leġislazzjoni speċifika biex l-użu ta' l-ilma ma jiġix ristrett għall-agrikoltura, iżda biex tiġi introdotta "kultura ta' l-ilma" ġdida bażata fuq il-limitazzjoni ta' l-ilma tal-wiċċ u l-ilma ta' taħt l-art u l-użu mill-ġdid ta' ilma prodott minn pjanti tat-trattament ta' l-ilma skart għal skopijiet agrikoli.

d) **Tisħiħ ta' dawn iż-żoni agrikoli peri-urbani** permezz ta' l-għarfien tas-soċjetà illi jiltaqgħu ma' diffikultajiet speċifiċi.

e) L-iżvilupp ta' strumenti u **azzjonijiet maħsuba li jżidu d-dħul agrikolu, iżidu l-effiċjenza ta' l-infrastrutturi u jtejbu l-provvediment tas-servizzi għall-biedja**.

f) Promozzjoni ta' **sistemi tal-produzzjoni u tal-*marketing* li jilħqu t-talbiet tas-suq,** b' attenzjoni speċjali għall-promozzjoni ta' diversità fl-ikel bl-inkoraġġiment ta' biedja sostenibbli, li tirrispetta l-ambjent, l-identità kulturali u l-ħajja tajba ta' l-annimali.

g) **Użu razzjonali tar-riżorsi** (partikolarment art, ilma u pajsaġġ) u l-**ħarsien** tagħhom.

3.3 Minħabba s-sitwazzjoni prekarja li qed tiffaċċja liż-żoni agrikoli peri-urbani ġeneralment, il-KESE jemmen li huwa essenzjali li jiġi stabbilit **osservatorju Ewropew għall-agrikoltura peri-urbana** li mhux biss għandu perspettiva Ewropea dwar iż-żoni agrikoli peri-urbani u l-attività agrikola pprattikata fihom, iżda wkoll li jaġixxi bħala ċentru ta' riferenza għas-sorveljanza, l-analiżi u tqajjim tal-għarfien dwar is-sitwazzjoni ta' l-agrikoltura peri-urbana fl-Ewropa u post fejn l-awtoritajiet lokali u reġjonali u organizzazzjonijiet differenti Ewropej jistgħu jiltaqgħu biex jiddiskutu l-kwistjoni, u jipproponu inizjattivi għall-konservazzjoni u l-iżvilupp ta' dawn iż-żoni per-urbani u l-agrikoltura tagħhom.

Brussel, 16 ta' Settembru 2004.

Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew
Roger BRIESCH